

„Oča!“ kaj vas je sèm prineslo?“ vsklikne Marko ves radosten.

„Marko!“ odgovori pošteni črevljar, „prinesel sem ti vse tvoje novce, vzemi je, a mēni daj, da ostanem, kar sem bil, — delaven črevljar. Zadnje dni malo da nijsem umerl, tako se mi je tožilo! To naj te uči, da ne bodeš mēnil, kakor bi jedīno pozemeljsko bogastvo in sreča mogla človeka ohraniti veselega in zdravega, ker obilo mu tudi koristi zmerna delavnost in pridnost“.

Jakčeva kučma.

Blizu mesta v ubožnej hižici sta sedela mož in žena s povéšeno glavo in solznimi očmi. Zakaj sta povešala glavi in se solzila?

O prvem pogledu se je videlo, da ju je terlo veliko uboštvo. Hižica je namreč bila pusta in prazna: v kotu zakajēno razpélo in podoba Matere Božje, stara krosna (státive), ker je bil mož tekalec, na pol poderta postelja in dve dolgi klopí, — to je bilo vse pohištvo, verhu tega jima je zdaj gospodar stanovanje odpovedal. Nijsta vedela, kam bi se dejala, kedó ju pod streho vzame, kde dobodeta novcev, da plačata dolg od najemščine; zato sta povešala glavi ter se solzila.

„Ne,“ reče žena, ki je stoječ pred podobo Matere Božje roki sklepalala, „ne, ti nas ne ostaviš (zapustiš); nikoli nas nijsi še ostavila, niti zdaj nas ne misliš. Oh, samo 100 gld., in kako srečni bi bili; mogli bi kupiti sosedovo hižo za 200 gld.“

„Tako?“ segne mož v besedo, „100 gld. ti je treba, da bi za 200 gld. kupila sosedovo hižo? Ti dobro znaš računiti.“

„Jaz mislim, 100 gld. bi mu dali, a 100 gld. bi ostali dolžni, in kadar bi je prihranili, doplačali bi mu hižo.“

„Res je, ali od kod zdaj 100 gld. vzeti?“ mož zamišljen dostavi.

Zunaj je bila vihra; bridek veter je bril in vejal z novim snegom.

„Kde li je ostal Jakec?“ vzdahne žena, „poslala sem ga bila k pekárju po kruha.“

V tem se iz daleč zasliši tromba.

„Aha,“ reče mož, „huzarji, ki so imeli denes priti, jezdijo skozi mesto, Jakec vanje zija, da bi vse videl.“

Tako je tudi bilo. Jakec je stal na tergu ter gledal, kako so huzarji po vetru in snegu dirjali skozi mesto, da-si jim je burja sneg v obraz metla ter njih kodráve lasé in dolge berke belila. Mnogo jih je na uzdi gnalo prazne konje, kateri so v boji bili vzeti sovražnikom. Vsi so bili slabo oblečeni, raztergani in umazani, kakor so iz bitve prišli. A zadnji so bili še slabejši od prednjih; jednemu zadnjih je veter odnesel čako ter jo kotàl daleč po snegu. Jakec steče za njó, pobere jo in pomolí huzarju, ki jo je lovil. Jakec je imel na glavi lepo toplo kučmo sè svitlo spono na stráni, dar birmskega kuma, ki je bil v mestu bogat pekár. Huzarju je bila ta lepa Jakčeva kučma, izpod katere je deček z velikimi modrimi očmi tako zadovoljno gledal, ljubša od terde čake, zatorej poseže, ne po čaki, katero mu je otrok ponujal, nego po kučmi, — in smuk zdirja ž njo za drugimi vojaki. Prestra-

šeni Jakec v tem hipu nij znal, kaj bi počél; samo kričal je na ves glas: „moja kučma, moja kučma!“ Ljudje, ki so od vseh straní prihiteli na Jakčev krič, potezali so se za-nj, huzarja ustavili in obstopili, ter mu pretli, ako ne verne kučme, da ne bode dobro. Pogajanje mej meščani in huzarjem je bilo smešno, kajti huzar njih nij razumel niti oni ne huzarja. Huzar je vedno vpil: „kapo kupiti; koliko?“ A Jakec je kričal: „kapa je moja! Svojo kučmo hočem zopet imeti!“

„Ti konja, jaz kučmo,“ reče vojak in odvezuje kljuse, katero je na uzdi vodil, ter potem svojega konja izpodbode in zdirja s kučmo skozi ljudi za tovariši.

Ubogi Jakec je žalosten stal na tergu, v tej roki čako, v drugej uzdo ubornega kljuséta deržèč. Oba, Jakec in kljuse, deržala sta se kiseló. Kaj bi se ne? Kljusetu so tovariši odšli, ostavíviši je otroku v oblasti. To je utegnílo vojnega konja žaliti. Pobegnol bi bil; a ubogo živinče uže nij imelo toliko moči; otrok je je ustrahoval, in to tem laže, ker je bil Jakec uže v 12. letu in tudi zeló močen. Čemú li bode Jakcu to kljuse? Za-nje je izgubil kučmo! Zeblo je zeló, a Jakec je bil brez kučme. Treba je bilo čako na glavo dejati. Res je bil zdaj čuden huzar, ki so mu solze tekle po obrazu, iz katerega naj bi bil sijal pogum. In konja, ki je od gládi in slabosti jedva noge prestavljal, védel je na uzdi, ne da bi dirjal ž njim po mestu, kakor je huzarju spodobno; zato je bilo treba po poti slišati mnogo posmeha in zaničevanja. Ti so klicali: „Jakec je pri huzarjih! Kak junak je v čaki! Od veselja se joče!“ „„Jaka! pazi, da ti iskri konjič ne uíde, rajši sédi nanj, če smeš!““ govorili so mu drugi. — Kedó je bil žalostnejši, kljuse ali Jakec, to je bilo težko razsoditi. A kaj bode li domá?

Domov prišedši je Jakec sè solznimi očmi očetu pripovedoval čudno dogodbo. Na konci je od očeta slišal odgovor: „Poberi se mi z merho vred, červívega oreha ne dobodeš zá-njo.“ Sami ne vemo, kde bode naša streha, in zdaj da bi še za to kljuse skerbéli? Sami némamo kaj jesti, in še to sestrádano merho da bi redili?“

Ko se je hotel Jakec zagovarjati, reče mu oča jezen: „molči, ali ti to čako na glavi razbijem.“

Ko je mati začela očeta tolažiti, potem je vendar nekaj pomagalo; a Jakec je še zmirom jokal in kljuse je tudi žalostno préd-se gledalo.

Ko se je ta prizor veršil pred tekalčevimi vrati, prideta po cesti dva moža, kovač in pekár, Jakčev kum, ter poprašata, kaj imajo? Konja od vseh stranij premerjáje sta se molčé spogledovala.

„Ne jezite se, oča!“ naposled velí kovač, „Jakec je dobro zamenjal kučmo. Za konja vam jaz takoj dam 10 tolarjev.“

„Ne, ozdravite ga ob mojih troških,“ reče pekár, „in potem ga moje kumče draže prodá. — Umiri se!“ tolaži Jakca, „gerdo bi bilo, da bi jaz nekdanji vojak ne znal konja. Kadar se to kljuse zređí, bode konj, da nij jednacega. Tudi po kučmi ne žaluj! Pridi jutri k meni, ter dobodeš novo.“

Oča tekalec je bil vesel, ka se je z lepa rešil konja, ter jel upati, da kedaj zanj kaj dobode. Še veselejši je bil Jakec, kateremu je kum obetal

novo kučmo, ker čake bi nikakor ne mogel nositi. Tudi mati je bila radostna, ka se je uže nekoliko izpolnila nje prošnja.

Zima je prešla. S pomladi, ko se je vse pomladilo in ponovilo, bil je tudi Jakčev konj ves izpremenjen. Tako čil in isker je bil, da mu daleč okoli ni bilo jednacega, in vsak dan so se kupci zánj oglašali.

Konec te zgodbe si zdaj utegnete sami misliti. Konja je Jakčev oča tako drago prodal, da nij samo sosedove hiže kupil, nego za potrebo je še nekaj na stran dejal. A kam je šel Jakec? Bog vé! Mi smo samo to slišali: oča tekalec in njega žena sta imela svojo hižo, Jakec novo še lepšo kučmo, nego li je bila prva, ter v hiži je v kotu razven razpéla in Matere Božje viséla še neka čudna podoba, Jakčeva, s huzarsko čako na glavi, a v roki je deržal uzdo, na katerej je védel suho kljuse. To podobo je dal Jakcu narediti kum na veden spomin čudne dogodbe o Jakčevej kučmi.

Zapisal J. S—a.

Kako je Libercún *) derváril.

(Pripovédka.)

V Kerконоških gorah je nekđaj bival duh, katerega so se bali hudobneži, a dobri ljudje so ga ljubili. Imenoval se je Libercún.

Zgodi se, da si nékov meščan iz Hrušice dá privésti iz gozda derv v kurjavo. Ubožni kmetiči, ki so mu je spravili domóv, zahtevali so, kar je pravica, za storjeno délo. A terdoserčni skopuh je gerdo ozmerja ter skopóma poplati. Vozniki nijso mogli upati, da bi pri sodniku našli več pravice; otidó zatorej s potertim srcem in serditi nazaj domóv.

A meščanu, ki je hotel derva dati razcepiti, ponudi se v to službo néki ves tuj mož. V plačilo nij htel družega nego perišče tresák. Naglo sta se dogovorila mož in Hruševce, ki je bil jako vesel, da bode tako v dober kup imel kurjave na vso zimo.

Zmenila sta se bila, da se délo prične tekar jutrodan za rana, in tako je tudi bilo. Uže predno se je danilo, bil je tujec na mestu. Izderl si je iz kolka levo nogo ter ž njo tako silno udrihal po kladah, da so polena in treske daleč okrog letele.

Hruševskega meščana je prebudil ta silni ropot čudnega dervarja. Naglo se obleče ter pohiti gledat, kako se délo verši. Videč moža ob jednej nogi stoječega ter z drugo mlatečega po panjéh, ustraši se zeló. „Stoj!“ zavpije, „in berzo otidi, od kodar si prišel!“

Tujec mu mirno odgovori: „od serca rad, samo poprej mi je to delo okončati in plačilo dobiti.“ Delal je zopet éversto in hitro, ne menè se za preklinjánje meščanovo.

Razklal je zadnje poléno. Dervar utakne nogo v kolk, ter potegne iz torbe veliko vrečo, kamor spravi vsa polena do zadnje ivéri. Zadéne to vse na ramo, ter hajdi z dvorišča.

*) Češki se ta izmišljeni gorski mož imenuje: Ribecal, Ribencal, Ribercol, Ibercol, Libercun, kateri priimek je po Jungmannu prišel od viteza: Rubens Dahl ali Dahlen, kar se je pokvarilo v priimek: Rubezahl, in Slovenec je tudi ta uže tako pokvarjeni priimek preložil in rekel: Repoštev.